

כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגוֹ', וְאוֹתָךְ לֹא אַעֲשֶׂה כָּלָה, דְּהָא לֹא אֲתַחֲזִי לָךְ. דְּהָא דְחִיק הוּיָת בְּקַדְמֵי תַּא זְמַנִּין סְגִיאיִן, בְּדְחִיקוּ, דְּגִלּוֹתָא תְּדִיר, וְדְחִיק תַּהֲיָה כָּלָה. (ס"א תרית בליה).

וְיִסְרְתִיךָ לַמְּשֻׁפֵּט, הָאִי קָרָא הָכִי מִיבְעֵי לִיָּה וְיִסְרְתִיךָ בַּמְּשֻׁפֵּט, דְּהָא אִימְתִי יִסּוּרֵי בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא. (והכא לאו הכי אלא) מָאִי וְיִסְרְתִיךָ לַמְּשֻׁפֵּט. אֶלָּא כְּתִיב (ישעיה ג) יִי בַּמְּשֻׁפֵּט יָבֵא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ. וְהָהוּא יוֹמָא, אַקְדִּים קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסּוּוֹתָא לְיִשְׂרָאֵל, עַד לֹא יִיעֲלוּן לְדִינָא, בְּגִין דְּיִיכְלוּן לְקִיָּמָא בֵּיהּ. וּמָאִי אַסּוּוֹתָא, הִיא דְּבְכָל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב יִסּוּרִין לְיִשְׂרָאֵל זְעִיר, זְעִיר בְּכָל זְמַנָּא וְזְמַנָּא, וּבְכָל דְּרָא וְדָרָא בְּגִין דְּכַד יִיעֲלוּן לְיוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא, דְּיִיחוּן מִתִּיבָא, לֹא יִשְׁלוּט עֲלֵיהּ דִּינָא.

וְנִקְהָ לֹא אֲנַקְךָ, מֵהוּ. אֶלָּא, כַּד יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲוֵדִיָּהּ, וְלֹא עֲאֲלִין בְּדִינָא עִם שְׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֹבֵד לֹחַן לְגוֹ מִשְׁוֹרַת הַדִּין, וְהוּא מְכַפֵּר עֲלֵיהּ. וּבְזְמַנָּא דְּעֲאֲלִין בְּדִינָא בְּשְׂאָר עַמִּין, מָה עֹבֵד. יָדַע קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהָא סְמָא"ל אֲפֻטְרוֹפְסָא דְּעָשׂוּ, יִתִּי לְאַדְכָּרָא חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְכִנִּישׁ כְּלָהוּ לְגַבִּיָּה לְיוֹמָא דְּדִינָא, וְהָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְדִּים לְהוּ אַסּוּוֹתָא, וְעַל כָּל חוֹבָא וְחוֹבָא לְקִי וְנִקְהָ לְהוּ בְּיִסּוּרִין זְעִיר זְעִיר. וְדָא הוּא וְנִקְהָ, בְּיִסּוּרִין. וּבְגִין כֵּן בְּדִינָא דְּקָשׁוּט, לֹא אֲנַקְךָ מִעֲלָמָא בְּדִינָא בְּתַר דְּסַבְּלַת יִסּוּרִין זְעִיר זְעִיר.

וְתוּ לֹא אֲנַקְךָ, אַף עַל גַּב דְּאֲתוּן בְּנִי, לֹא אֲשַׁבּוּק חוֹבֵיכוֹן, אֶלָּא אֲתַפְּרַע מִנְכוֹן זְעִיר זְעִיר, בְּגִין דְּתַהוּוּן זַכָּאִין לְיוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא.

אַפְרַע מִכֶּם מַעַט מַעַט, כְּדִי שְׁתַּהֲיוּ צַדִּיקִים לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל.

כְּמוֹ שֶׁהִיָּה לָהֶם בְּתַחֲלָה. וְעַל זֶה (ירמיהו) כִּי אַעֲשֶׂה כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגוֹ', וְאוֹתָךְ לֹא אַעֲשֶׂה כָּלָה. שְׁהָרִי אֵין רְאוּי לָךְ, שְׁהָרִי דְּחוֹקִים הֵייתֶם בְּתַחֲלָה פְּעָמִים רַבּוֹת בְּדַחֲק שֶׁל גְּלוּת תְּמִיד, וְדַחוּק תַּהֲיָה כָּלָה. (תוריש בליה).

וְיִסְרְתִיךָ לַמְּשֻׁפֵּט. פְּסוּק זֶה כֵּן צָרִיךְ לוֹ לְכַתְּבוּ: וְיִסְרְתִיךָ בַּמְּשֻׁפֵּט, שְׁהָרִי מְתִי יִסּוּרִים? בְּשַׁעַת הַדִּין. (וכאן לא כָּה אֶלָּא) מָה זֶה וְיִסְרְתִיךָ לַמְּשֻׁפֵּט? אֶלָּא כְּתוּב (ישעיה ג) ה' בַּמְּשֻׁפֵּט יָבֵא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הַקָּדִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְפוּאָה לְיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁלֹּא יַעֲלוּ לְדִין כְּדִי שְׁיִוְכְלוּ לְעַמְד בּוֹ. וּמָה רְפוּאָתָם? הִיא שֶׁבְּכָל שַׁעַת וְשַׁעַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן יִסּוּרִים לְיִשְׂרָאֵל מַעַט מַעַט בְּכָל פַּעַם וּפַעַם וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר, כְּדִי שֶׁכְּשִׁיכְנֶסוּ לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל שְׁיַחֲיוּ הַמֵּתִים, לֹא יִשְׁלַט עֲלֵיהֶם הַדִּין.

וְנִקְהָ לֹא אֲנַקְךָ, מֵהוּ? אֶלָּא כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת לְבָדֶם וְלֹא נִכְנָסִים בְּדִין עִם שְׂאָר הָעַמִּים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם לְפָנִים מִשְׁוֹרַת הַדִּין, וְהוּא מְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. וּבְזִמַּן שֶׁנִּכְנָסִים בְּדִין עִם שְׂאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, מָה עוֹשֶׂה? יוֹדַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁסַמָּא"ל אֲפֻטְרוֹפּוֹס שֶׁל עָשׂוּ יָבֵא לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּנֵס כָּלֶם אֵלָיו לְיוֹם הַדִּין, וְהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקָּדִים לָהֶם רְפוּאָה, וְעַל כָּל חֲטָא וְחֲטָא הַלָּקָה וְנִקְהָ אוֹתָם בְּיִסּוּרִים מַעַט מַעַט. וְזֶהוּ וְנִקְהָ, בְּיִסּוּרִין. וּמִשּׁוֹם זֶה בְּדִין אָמַת לֹא אֲנַקְךָ מִעוֹלָם בְּדִין אַחֲרֵי שֶׁסַּבְּלַת יִסּוּרִים מַעַט מַעַט.

וְעוֹד לֹא אֲנַקְךָ - אַף עַל גַּב שֶׁאַתֶּם בְּנִי, לֹא אַעֲזוֹב אֶת חֲטָאֵיכֶם, אֶלָּא כְּשֶׁבָּאִים לְדִין, בָּא סְמָא"ל בְּכַמְהָ